

Estetika středověku

- rozporný vztah k antice – návaznost i popírání
- důsledky rozporu mezi pohanstvím a křesťanstvím (sv. Augustin – vyrostl jako pohan, později pokřtěn)
- antická svobodomyšlnost versus křesťanský dogmatismus
- novoplatonista Plotinos – krása jednotlivých předmětů je pouze zjevením krásy nadmyslné (architektura – účel = nejnižší, obrazná umění nejvyšší)
- často i odpor k umění

Tertullianus (160 – 222)

- Credo quia absurdum est (Věřím, protože je to nesmyslné)
- od doby Kristovy nám zvědavosti není třeba, ani bádání od doby evangelia
- odmítá umění jako „léčku ďáblu“
- navazuje na něj ikonoklasie - obrazoborectví
- umění je proti Starému zákonu (neučiníš sobě podobenství)
- kritika smyslovosti (nahá Venuše)

(dle H. Taina prý bylo v Itálii před křesťanstvím na 100 000 soch – do renesance zbylo pár tisíc)

Jan Zlatoústý (Chrysostomos)

- divadlo je „usoukáno pařáty ďábla“
- všeobecně odmítání umění, případně vnímání umění jako možnosti vedoucí k probuzení náboženských citů
- A. umění světské = neřestné (symbolem je černý havran)
- B. umění duchovní = bohulibé (symbolem je bílá holubice)

Aurelius Augustinus (354-430)

Spis De pulchritudinae (O kráse) (7 stupňů krásy: 1. z těla, 2. skrze tělo, 3. nad tělem, 4. směrem k duši, 5. v duši, 6. směrem k Bohu, 7. s Bohem)

- ošklivost je žádoucím pozadím krásy, základem krásné formy je „unitas multiplex“
- symbolika čísel (1=dokonalost, jednota, 2=zlo, nedokonalost)
- návaznost na Platóna – umění je klam, ale „nepraktický klam“
 - prospívá zábavě a nepřináší zisk

Tomáš Akvinský (1225-1274)

- vrcholná scholastika, 1322 prohlášen za svatého
- výklady křesťanství a Aristotela (sine Toma Aristoteles mutus esset)
- krásu lze poznat rozumem (krásu téměř ztotožňuje s logičností), absolutní krásu=Boha poznat nelze
- krása nižší – tělesná, vyšší - duševní
- navazuje na princip unitas multiplex, umění má: 1. celistvost (integritas), 2. podřízenost jednotě (harmonia), 3. jasnost (claritas)

Estetika renesance

- „Renesance vzniká ne proto, aby se oživil duch antiky, ale lidé se obracejí k antice, protože vzniká renesance“ (J. Volek, s.78)
- kolísání mezi materialistickým a idealistickým pojetím krásy
 - vznik teorií proporcí (návaznost na antiku)
 - harmonie (krása, harmonie a pravidelnost proporcí a vztahů formy)
 - koncept originality
 - rozpory ve vztahu umění a řemesla (Dürer – každé řemeslo je umění, Petrarca poezie=sestra filozofie, Michelangelo „sochař je zaprášený řemeslník“)
 - 1459 – Cosimo Medici zřizuje Platónovu akademii
 - často důraz na individualitu (Macchiavelli (1469-1527) Vladař, přecenění individuality („z hrobu se nemstí nikdo“)

Leone Battista Alberti (1404-1472)

- Deset knih o stavitelství, Tři knihy o malířství, O soše
- perspektiva, bod, linie, plocha (vymyslel způsob měření hloubky moří)
 - základní barvy – červená-oheň, modrá-vzduch, zelená-voda, šedá-země)
 - harmonie přírody jako vzor

Leonardo da Vinci (1452-1519)

- „věda je prostředkem umění a umění je vědou“
- architektura není umění, ale spojení matematiky a malířství
- věda je napodobitelná, umění jedinečné a nepřenosné
- Trattato della pittura
- umění krásu nereprodukuje, ale produkuje
- malíř – čistý duševní pracovník, sochař – zaprášený řemeslník

Albrecht Dürer (1471-1528)

- návrat k antickému pojetí umění – všechna řemesla
- krása je různorodá x šerednost nerozrůzněná